

# WAT JE (NOG) NIET WEET OVER OVERVERHITTING



Wat heerlijk, die zomerzon. Hoe feller de zon schijnt, hoe feller de waarschuwingen over oververhitting van huisdieren die in de auto achterblijven. Elke keer dat het misgaat wordt dat breed uitgemeten in de media. Maar er zijn ook andere, minder bekende nadelen van de zomerzon voor huisdieren. In de dierenspecialzaak zijn heel wat artikelen te verkrijgen om een deel van die problemen voor te zijn.

TEKST: STIJN PETERS, DIBEVO-DIERENARTS | FOTO'S JANINE VERSCHURE EN SHUTTERSTOCK

**D**e meeste huisdieren zijn wel gewend aan de wisselende temperaturen in Nederland. Dieren die het hele jaar door buiten zitten, passen zich aan. Ze krijgen een dikkere vacht in de winter en leggen wat meer onderhuids vet aan. Zolang er maar wat beschutting is tegen de echte vorst kunnen dieren de koude wintermaanden goed verdragen. Zodra het warmer wordt, maakt de wintervacht plaats voor een wat dunnere beharing en ook het vet verdwijnt. Een dier dat ziek is kan zijn lichaamstemperatuur niet op peil houden. Het zal in de winter onverbiddelijk afkoelen en in de zomer gemakkelijk oververhit raken. Als er niemand ingrijpt leidt dat tot de dood.

Dieren die in huis leven worden minder blootgesteld aan de seizoenen. Toch zie je dat de seizoensgebonden ruiperioden door het lengen van de dagen wordt getriggerd. Ook passen dieren hun activiteit aan op de temperatuur. In de lente willen de meeste dieren vaker naar buiten

en zijn ze geneigd meer te rennen en te spelen. Worden de temperaturen tropisch dan verdwijnt die activiteit weer en zoekt het dier op de heetste momenten van de dag de schaduw op. Zijn er plaatsen die verkoeling bieden dan helpt dat behoorlijk. En daar kan het baasje natuurlijk voor zorgen, met enkele hulpmiddelen uit het aanbod van de dierenspecialzaak.

## Net te warm

Een dier dat het te warm krijgt gaat proberen die warmte kwijt te raken. Mensen zweten, wat erg functioneel is. Het zweet verdampt van onze huid en die koelt daarmee af. De meeste dieren ontbeert het aan een fatsoenlijk aantal zweetklieren. Daarnaast raken ze door hun vacht ook heel slecht warmte kwijt. Daardoor zijn ze aangewezen op andere manieren om oververhitting te voorkomen. Door te hijgen verliezen ze veel van hun overvloedige hitte. Daarbij wordt gebruikgemaakt van twee principes. De slijmvliezen en bloedvaten in de luchtwegen geven hun warmte af aan de lucht die wordt ingeademd en koelen daardoor af. Daarnaast wordt door het verdam-

pen van speeksel ook warmte onttrokken aan de tong en slijmvliezen. Die systemen raken in de war wanneer de buitentemperatuur te hoog wordt of de luchtvochtigheid te hoog is. De warme buitenlucht koelt het lichaam niet meer af en verdamping is onmogelijk.

## Oververhit

Een dier dat oververhit raakt, komt door hoge buitentemperaturen in de problemen. Het eerste wat opvalt is dat het hijgen nog sneller gaat dan normaal. De lichaamstemperatuur neemt door de hogere spieractiviteit juist toe, in plaats van af. Wanneer de lichaamstemperatuur boven de 41 graden uitkomt openbaren zich de eerste zenuwklachten. Dieren zakken door hun poten, reageren niet meer op hun omgeving en krijgen hun kop niet meer overeind. In de tussentijd gaan er allerlei andere zaken mis in het lichaam. De slijmvliezen van de luchtwegen zwellen op door oedeem (vochtophoping), waardoor de ademhaling nog luidruchtiger en zwaarder wordt. Bloed gaat spontaan stollen, waardoor de doorbloeding



## BAKBLIK

Een auto in de zon warmt snel op. Wie in de auto zit krijgt binnen een halfuur te maken met temperaturen die tot boven de 50 graden oplopen. Op zwarte delen heeft de zon nog meer grip. Een dashboard kan temperaturen bereiken van meer dan 90 graden. De meeste diereigenaren zijn wel zo wijs dat ze op een tropische dag de hond uit de auto halen. Maar het zijn juist de dagen daarna dat het ook misgaat. Zolang het maar een beetje zonnig is, warmt de auto in razend tempo op. Een auto met een dier daarin mag dus nooit in de volle zon worden gezet.

## BLAUWALG

Tijdens mooie dagen is menig hondenliefhebber rondom vennetjes, vijvers en meren te vinden. Blauwalg kan de pret echter behoorlijk bederven. Blauwalgen, in feite bacteriën, gedijen goed in stilstaand, warm en voedselrijk water. Neemt hun aantal toe dan kunnen zwemmers daar behoorlijk ziek van worden. Huiduitslag, braken, diarree en koorts zijn de eerste gevolgen, en dergelijke klachten kunnen enkele dagen aanhouden. In de zomermaanden worden veel officiële zwemlocaties tweewekelijks gecontroleerd door Rijkswaterstaat. Op [www.zwemwater.nl](http://www.zwemwater.nl) zie je waar je veilig kunt zwemmen. Het is echter uitkijken bij stilstaande watertjes zoals vennen en vijvers die niet gecontroleerd worden. Wie daar zijn hond laat zwemmen loopt risico op een ziek dier.

## WANDELING DOOR ROME?

Tegels, asfalt, metaal en alle andere donkere oppervlakken worden gloeiend heet in de brandende zon. Honden en katten die erover lopen krijgen last van hun zolen. De schade wordt beperkt door de aanwezigheid van zweetklieren onder de poten en de haren tussen de tenen. Een lange wandeling door Rome kan echter leiden tot pijnlijke branden en schaafwonden die dagenlang nodig hebben om te herstellen. Om verbrande pootjes te voorkomen kunnen deze voor het naar buiten gaan worden ingesmeerd met was of spray. In gevallen dat het wandelen over warme oppervlakken langer gaat duren kunnen hondenschoenen uitkomst bieden. Dieren moeten natuurlijk genoeg drinken met warm weer. Om dat te stimuleren zijn drinkfonteinjes geschikt. Wie zijn dier onderweg drinken wil geven, kan gebruikmaken van verschillende soorten reisdrinkflessen. En bij thuiskomst kan het hondenzwembad worden opgezet met heerlijk koel water.



Wordt de oververhitting niet op tijd aangepakt, dan raakt het dier **in coma** en overlijdt doordat **eiwitten** in het lichaam **stollen**.



in gevaar komt. Allerlei ontstekingsreacties beschadigen de belangrijke organen, waardoor deze een voor een uitvallen. Dieren raken in shock. Wordt de oververhitting niet op tijd aangepakt, dan raakt het dier in coma en overlijdt doordat eiwitten in het lichaam stollen.

De reden waarom dieren oververhit raken verschilt. De bouw van de schedel en luchtwegen heeft een grote invloed. Dieren met een korte snuit zoals de Bulldog, Mopshond en Perzische kat zijn veel gevoeliger voor oververhitting dan normaal snuitigen, zoals de Herder en Spaniël. Daarnaast hebben kortsnuitigen vaak ook andere afwijkingen die de ademhaling bemoeilijken, zoals kleine neusgaten, een te lang zacht gehemelte en een smalle luchtpijp. De kenmerkende snurkgeluiden die deze dieren maken zijn zelfs te horen bij lage omgevingstemperaturen. Dieren met een normaal uiterlijk kunnen ook oververhit raken. Dieren met 'wintervet' hebben het moeilijker om af te koelen. Ook dieren die veel bewegen tijdens warm weer raken hun warmte op een bepaald moment niet meer kwijt. Wie denkt dat zwemmen een ideale manier is om oververhitting te

voorkomen komt bedrogen uit. Ook een zwemmende hond kan opwarmen door het gebruik van zijn spieren. Een kort stukje zwemmen zal niet zo'n probleem zijn, maar bij grote hitte lange stukken zwemmen, is geen goed idee.

### Niet alleen als-ie ijs- en ijskoud is

Oververhitting voorkomen is erg belangrijk. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor producten uit de dierenspecialzaak. Op tijd vaststellen dat een dier oververhit raakt is van levensbelang. Een temperatuur boven de 40 graden mogen we als oververhitting beschouwen.

#### NORMALE

#### LICHAAMSTEMPERATUUR

Hond	38.0 - 39.0 °C
Kat	38.5 - 39.0 °C
Konijn	37.0 - 39.5 °C
Cavia	38.0 - 39.0 °C

wen. Op dat moment moet het dier zo snel mogelijk worden afgekoeld. Het beste is zo snel mogelijk een koele ruimte opzoeken, bij voorkeur met airco. Ook zonder zo'n ruimte is het goed om met koel water de liezen, buik en vacht nat te maken en dit te blijven herhalen. Door straling en verdamping verdwijnt heel wat overtollige warmte. Het gebruik van ijskoud water werkt averechts, omdat de bloedvaten in de huid zich dan juist dichtknijpen en het warmteverlies wordt geremd. Koel stromend water is nog beter. De afkoelende functie van de voetzolen wordt versterkt door ze in te sprayen met alcohol of alcoholhoudende producten. De verdamping onttrekt in korte tijd – hoewel beperkt – wat warmte aan de zooltjes. Tijdens het afkoelen moet je de lichaamstemperatuur regelmatig controleren en wanneer de normale lichaamstemperatuur wordt benaderd (zie kader) mag je stoppen met koelen. Ernstige gevallen van oververhitting moeten met spoed naar de dierenarts. Ook dieren waarvan de lichaamstemperatuur weer normaal is, maar die buiten kennis blijven, moeten doorgestuurd worden. Een infuus, medicatie en zuurstof is nodig om de warmteshock te behandelen, vochtverlies te corrigeren en schade aan organen te beperken.

### Voorkomen is beter...

Oververhitting voorkomen doen dieren zelf vaak al. In plaats van in de lentezon te bakken, zoeken ze de schaduw op. Dat is maar goed ook, want in de zon lopen ook huisdieren risico op huidkanker. Vooral dieren met een lichtgekleurde vacht kunnen verbranden op dunbehaarde plekken, zoals de oren en neus. Een zonnebrandcrème voor honden en katten is dan geen overbodige luxe. Bij warm weer gaan dieren languit liggen op koele plekken en zijn ze verre van actief. Baasjes kunnen helpen met speciale koelmatten die zorgen voor een koelere ligplek, of door dieren een verkoelend shirt, koelvest, Halsband of bandana aan te doen. Deze producten bevatten vaak verkoelende gels die geactiveerd worden door water en daarna de lichaamswarmte opnemen en verspreiden. Hierdoor worden dieren actief gekoeld. Voor gekooide dieren zijn er ook ice-packs verkrijgbaar die vanuit de vriezer met een beschermende doek eromheen zo de kooi in kunnen.

Oververhitting voorkomen kan ook door activiteit tijdens de warmste uren van de dag te voorkomen. Laat honden uit tijdens de koelere perioden van de dag, zoals vroeg in de ochtend, later in de avond en nacht. ←